

Handlingsplan - Energistrategi

2022–2026

Fastställd av	Kommunstyrelsen
Datum för fastställande	2022-02-15
Giltighetstid	2026-12-31
Diarienummer	KS16/211

Inledning

Kommunfullmäktige antog 2020-04-21 en ny energistrategi för Ekerö kommun. Strategin sträcker sig fram till 2030 och består av tre målområden innehållande totalt fem övergripande mål. Som vägledning för framtagande av åtgärder pekar energistrategin ut strategiska insatsområden inom respektive målområde.

Syftet med denna handlingsplan är att fastställa konkreta och tidsatta åtgärder inom de utpekade strategiska insatsområdena i energistrategin. Åtgärderna ska leda mot uppfyllelse av de långsiktiga målen i energistrategin och i förlängningen till att visionen i energistrategin kan uppnås.

Åtgärderna i handlingsplanen är framtagna i samarbete med de kommunala enheter och bolag som främst är ansvariga för genomförandet. Handlingsplanen är beslutad av kommunstyrelsen och kommunstyrelsen ansvarar för att varje mandatperiod se över och vid behov revidera handlingsplanen. Åtgärderna i handlingsplanen ska i första hand följas upp årligen genom samma system som andra politiskt beslutade åtgärder och mål. Respektive nämnd eller bolag har ansvar för genomförandet av åtgärderna samt för att utföra en fördjupad kostnadsanalys och undersöka möjlighet till extern finansiering genom till exempel statliga bidrag. För de åtgärder som inte ryms inom ordinarie budget ska ansvarig utförare aktualisera behovet i den årliga budgetprocessen.

År 2026, när giltighetstiden för planen går ut, ska effekten av planens åtgärder analyseras. Analysen utgör sedan grund för beslut om fortsatta åtgärder och eventuellt nya mål.

Målområde 1. Effektiv energianvändning

Mål: Ekerö kommun ska år 2030 ha minst 50 % effektivare energianvändning jämfört med 2005.

På vilket sätt och i vilken utsträckning vår energianvändning påverkar miljön och klimatet skiljer sig åt beroende på hur energiproduktionen ser ut, all energiproduktion har dock en påverkan på miljön och klimatet. Därför är det alltid viktigt att effektivisera och minimera energianvändningen även om energin kommer från förnybara energikällor. Effektiviseringar i Sverige kan dessutom skapa överskott som kan exporteras och ersätta energiproduktion med större klimatpåverkan i andra länder.

Energianvändningens effektivitet mäts genom att ställa användningen av energi mot värdet på de varor och tjänster som produceras. En effektivare användning innebär alltså inte nödvändigtvis att den totala energianvändningen minskar utan kräver endast att förhållandet mellan mängden energi som används och värdet eller nyttan på det som produceras förbättras.

År 2005 användes 512 753 MWh energi i hela Ekerö kommun och värdet på de varor och tjänster som producerades var ca 3,9 miljarder kronor. Energianvändningen var därmed ca 132 MWh per producerad miljon i värde. Fram till år 2016 hade energianvändningen i kommunen ökat till 610 878 MWh men samtidigt ökade också värdet på det som producerades till ca 7,3 miljarder kronor. Energianvändningen per producerad miljon hade alltså sjunkit till 83 MWh, det vill säga effektiviteten förbättrades trots att den totala energianvändningen ökade.

För att uppnå målet om minst 50% effektivare energianvändning till år 2030 jämfört med 2005 behöver energianvändningen i Ekerö kommun minska till max 66 MWh per producerad miljon i värde.

Energistrategin pekar ut följande insatsområden för åtgärder som ska leda mot målet inom området effektivare energianvändning:

- Satsning på information genom energi- och klimatrådgivning för att energieffektivisera befintlig bebyggelse och verksamheter
- Vid samhällsbyggnad planera och arbeta för energieffektiv uppvärmning och effektiv elanvändning
- Planera för ett transporteffektivt samhälle
- Energieffektivisera kommunens byggnadsbestånd och arbeta med ändrat beteende i kommunens verksamheter
- Genom upphandling ställa krav på energieffektiva byggnader, produkter, transporter m.m.
- Genom information till medborgarna möjliggöra effektivare användning av energi

Åtgärder inom "Effektiv energianvändning"

Åtgärd	Indikator	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Information genom energi- och klimatrådgivning	Antal rådgivningar och informationstillfällen per år	Löpande	Statligt finansierad	Kommunstyrelsen
Energikrav i nivå med minst Miljöbyggnad Silver eller motsvarande ställs som krav i all kommunal nyproduktion	Andel av nybyggnation som uppfyller kraven	Löpande	Inom ram	Tekniska nämnden
Mätning av energianvändningen i varje enskild större kommunal byggnad (kWh/kvm)	Dokumenterad årlig uppföljning genomförd	Löpande	Inom ram	Tekniska nämnden Ekerö Bostäder
Ta fram ett program för hållbart byggande och förvaltning, med tydliga mätbara mål för minskad energianvändning i befintligt kommunalt byggnadsbestånd	Presenterat hållbarhetsprogram	2023	Kräver utökade resurser	Tekniska nämnden Ekerö Bostäder
Ta fram rutiner för att ställa energikrav genom upphandling	Framtagna rutiner	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen
Vid större renoveringar och ombyggnationer av kommunala byggnader ska möjligheten till energieffektiviseringar utredas	Energianvändning i kommunala byggnader (kWh/kvm)	Löpande	Kräver utökade resurser	Tekniska nämnden Ekerö Bostäder
Utreda införande av en samordnad fordonsorganisation i kommunkoncernen	Presenterad utredning	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen

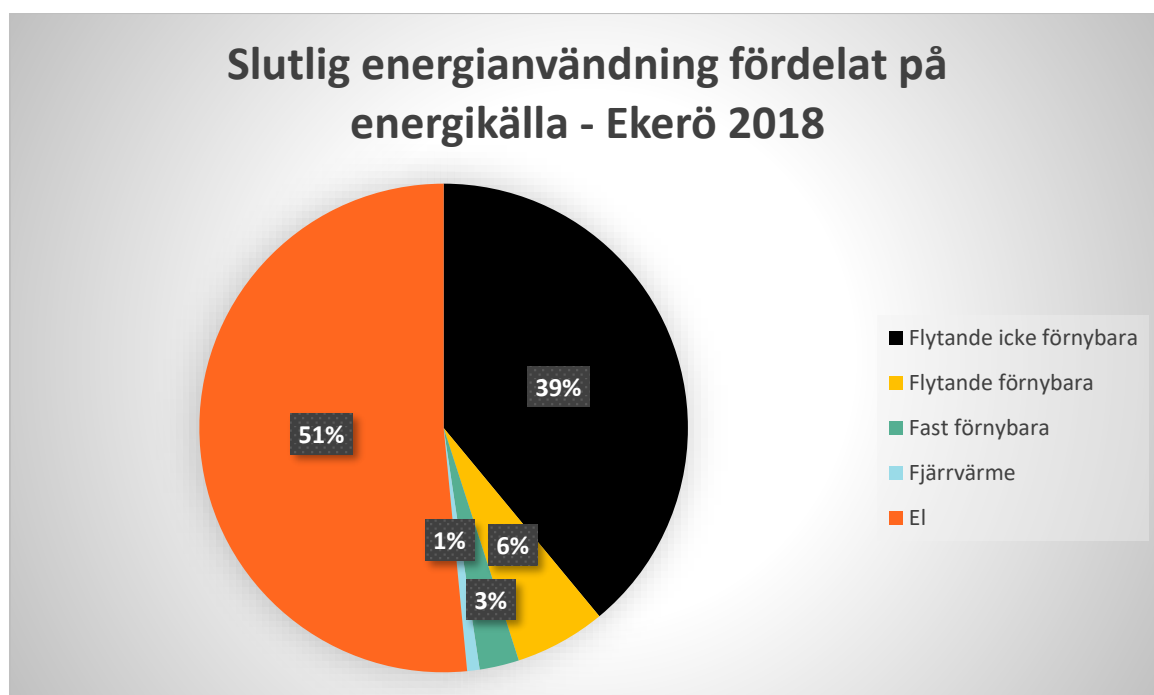
Öka antalet cyklar för tjänsteresor och ta fram förslag på lämpliga åtgärder för att få fler kommunanställda att välja cykel framför bil	Antal anställda/tjänstecykel	2022	Kräver utökade resurser	Kommunstyrelsen
Skapa goda förutsättningar för gång-, cykel- och kollektivtrafik vid fysisk planering	Antal resor per invånare med kollektivtrafik Andel invånare som bor med en hållplats inom 500 m Cykelvägssträcka (meter) statlig, kommunal och enskild per invånare	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen
Vid markanvisning främja hållbart byggande med lägre energianvändning än vad Boverkets byggregler anger	Andel markanvisningar som uppfyller målet	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen
Vid exploatering främja hållbart byggande med lägre energianvändning än vad Boverkets byggregler anger	Andel exploateringar som uppfyller målet	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen

Målområde 2. Klimat, miljö och hälsa

Mål: Energiförsörjningen i Ekerö kommun ska år 2045 vara baserad på 100 % fossilfria energikällor.

Den energi vi inte kan vara utan behöver produceras på ett långsiktigt hållbart sätt som inte äventyrar kommande generationers möjlighet till välbefinnande. Ett viktigt steg mot en mer hållbar energiförsörjning är att fasa ut alla fossila energikällor som bidrar till klimatförändring och andra skadliga effekter på vår miljö och hälsa.

Diagrammet nedan visar fördelningen av energianvändning i Ekerö kommun 2018. Merparten av källorna som statistiken bygger på har skalats ner från riksnivå till kommunal nivå. Det kan därför förekomma fel som gör att diagrammet endast bör ses som en ungefärlig bild av verkligheten.

Figur 1. KOMMUNAL & REGIONAL ENERGISTATISTIK 2018, Källa: SCB.

Användningen av flytande icke förnybara bränslen är mer än sex gånger så stor som användningen av flytande förnybara bränslen. Till gruppen flytande icke förnybara bränslen räknas bränslen som diesel, bensin, eldningsolja, flygfotogen, lösningsmedel m.m. Över 86% av användningen av flytande icke förnybara bränslen sker genom transporter.

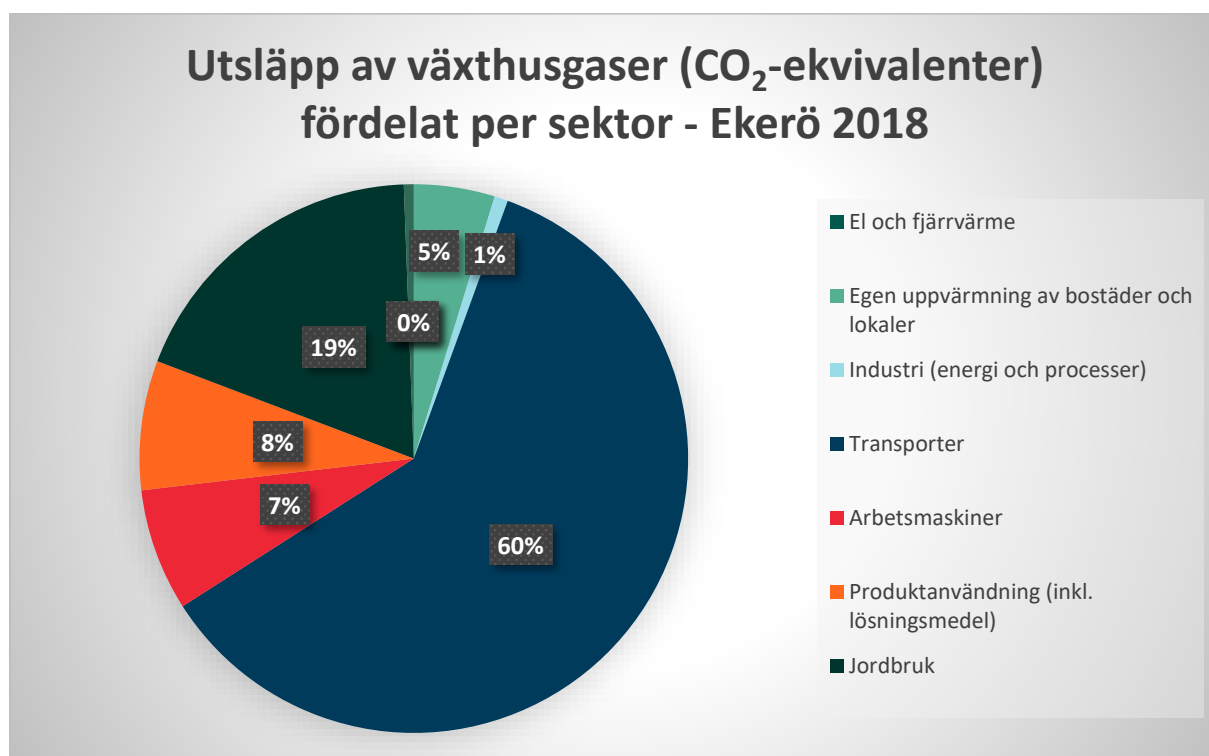
För gruppen flytande förnybara bränslen, som innefattar exempelvis etanol, metanol och HVO, så står transporter för över 93% av användningen. Observera att siffrorna bygger på levererat bränsle till Ekerö kommun, det som tankas i andra kommuner syns inte i den här statistiken.

Till fasta förnybara bränslen räknas till exempel flis, ved och pellets (Fjärrvärme ej inräknat).

Fjärrvärmen (närvärmen) i Ekerö kommun drevs 2018 till 90% av fasta förnybara bränslen, resterande 10% var flytande icke förnybart bränsle.

2018 fanns ingen storskalig lokal elproduktion i Ekerö kommun. Tittar man istället på den el som produceras i Sverige så kommer den framförallt från fyra stora produktionsområden: ca 45% kommer från vattenkraft, ca 30% från kärnkraft, ca 17% från vindkraft och ca 8% från värmekraftverk (2020). Totalt sett är elproduktionen i Sveriges till ca 98% fossilfri, en betydligt mindre del är dock förnybar eftersom bränslet till kärnkraft och delar av bränslet till värmekraftverken inte är förnybart.

Diagrammet nedan visar den ungefärliga utsläppsfördelningen av växthusgaser mellan olika sektorer inom Ekerö kommun 2018. Diagrammet omfattar endast territoriella utsläpp d.v.s. utsläpp som sker inom kommunen. Internationella transporter och konsumtionsbaserade utsläpp som uppstår genom tillverkning av produkter på andra platser är två stora källor till klimatpåverkan, i vilken utsträckning Ekerö kommun och dess invånare ger upphov till dessa utsläpp redovisas inte här.

Figur 2. Sveriges officiella utsläppsstatistik, Källa: Nationella emissionsdatabasen.

Transporter utgör ca 60 % av utsläppen av växthusgaser inom Ekerö kommun och är därmed den i särklass största territoriella källan till klimatutsläpp. Åtgärder som främjar hållbara transporter är därför särskilt viktiga. Energistrategin pekar ut följande strategiska insatsområden för åtgärder som ska leda till långsiktigt hållbara och fossilfria energikällor med minimerad påverkan på klimat, miljö och hälsa:

- Satsning på information om förnybar och fossilfri värme, el och drivmedel genom energi- och klimatrådgivning
- Vid planering skapa förutsättningar för förnybar energi och en energiförsörjning med liten påverkan på klimat, miljö och hälsa
- Samordna, planera och stimulera utbyggnaden av förnybara drivmedel

- Satsa på fossilfri energi med liten påverkan på klimat, miljö och hälsa i det kommunala byggnadsbeståndet
- Genom upphandling stimulera fossilfri värme, el och drivmedel med liten påverkan på klimat, miljö och hälsa

Åtgärder inom "Klimat, miljö och hälsa"

Åtgärd	Indikator	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Information genom energi- och klimatrådgivning	Antal rådgivningar och informationstillfällen per år	Löpande	Statligt finansierad	Kommunstyrelsen
Planera samhällsstrukturen så att förutsättningar för fossilfria och förnybara energislag såsom närvärme möjliggörs	Andel av energiförsörjning som är fossilfri	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ta fram upphandlingsrutiner för att ställa krav kopplat till klimatpåverkan	Framtagna rutiner	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ta fram rutiner för att ställa hållbarhetskrav vid upphandling av transporttjänster	Framtagna rutiner	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ta fram rutiner för att ställa hållbarhetskrav vid upphandling av mark- och anläggningsentreprenader	Framtagna rutiner	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ge Ekerö Bostäders hyresgäster möjlighet att ladda sina elbilar och laddhybrider	Antal parkeringsplatser med laddmöjlighet	Löpande	Inom ram	Ekerö Bostäder
Utreda behov av publik laddinfrastruktur i Ekerö kommun, samt kommunens roll i utbyggnaden	Presenterad utredning	2023	Kräver utökade resurser	Tekniska nämnden
Alla nya personbilar som köps eller leasas i kommunkoncernen ska uppfylla senaste miljöbilsdefinitionen	Uppdaterad inköpsrutin	2022	Kräver utökade resurser	Kommunstyrelsen Ekerö Bostäder

Ta fram riktlinjer för möten och resor för medarbetare i Ekerö kommun	Presenterade riktlinjer	2023	Inom ram	Kommunstyrelsen
Utreda behov av laddstolpar eller annan lösning för att möjliggöra att kommunkoncernens bilar kan vara miljöbilar enligt senaste miljöbilsdefinitionen	Presenterad utredning	2022	Kräver utökade resurser	Kommunstyrelsen
Upprätta solceller när det är lämpligt vid större renoveringar och på nyproducerade byggnader	Installerad effekt solceller kommunala byggnader	Löpande	Kräver utökade resurser	Ekerö Bostäder Tekniska nämnden

Målområde 3. Effektiv och robust energiförsörjning

Mål:

- Ekerö kommun ska år 2030 ha utbyggda värmesystem i lämpliga centrumområden.
- Produktionen av förnybar energi ska öka i Ekerö kommun.
- Ekerö kommun ska år 2030 inte ha fler, eller längre, oaviserade elavbrott per kund och år än riksgenomsnittet.

Mindre gemensamma värmesystem finns på flera platser i kommunen och ett större närvärmesystem har tagits i drift i Ekerö centrum under 2021. Jämfört med värmeanläggningar i mindre skala har värmeproduktion i ett större centralt värmeverk potential att bli mer effektivt och förbruka mindre bränsle vilket innebär både ekonomiska och miljömässiga fördelar. En större anläggning möjliggör dessutom elproduktion och bättre rökgasrening.

Solceller och solfångare utgör ytterligare möjligheter för lokal produktion av förnybar energi. I Sverige sker en kraftig ökning av antalet installerade solceller, dock sker ökningen från en låg nivå vilket gör att det kommer dröja innan solenergin får en betydande roll för energiproduktionen på nationell nivå. Lokalt och för den enskilda energiförbrukaren kan dock solenergi redan idag producera hela energibehovet.

Ekerö kommun låg 2017 i botten av landets kommuner när det kommer till leveranssäkerhet i elnätet. Sedan dess har det skett förbättringar men det krävs fortsatta åtgärder för att uppnå en leveranssäkerhet i nivå med genomsnittet i Sverige.

I Energistrategin pekas följande strategiska insatsområden ut för att uppnå målen inom en effektiv och robust energiförsörjning:

- Planera för framtidens energisystem
- Ny bebyggelse ska i huvudsak placeras i anslutning till befintlig eller planerad infrastruktur
- Bygga ut närvärme i lämpliga centrumområden
- Samordna utbyggnad av fler gemensamma värmesystem
- Föra tidig dialog med elnätsföretag gällande åtgärder som påverkar elnätet
- Säkerställa ytor för elanläggningar vid fysisk planering
- Säkerställ krisberedskap för vad som händer vid energibortfall

Åtgärder inom "Effektiv och robust energiförsörjning"

Åtgärd	Indikator	Tidplan	Finansiering	Ansvarig
Planera samhällsstrukturen så att energiförsörjningen kan optimeras genom att skapa förutsättningar för resurseffektiva energislag såsom närvärme	Antal kunder anslutna till närvärme	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ansluta kommunala fastigheter och kommunal nybyggnation till närvärme när det är lämpligt	Antal fastigheter anslutna till närvärme	Löpande	Inom ram	Tekniska nämnden
Bevaka att elnätföretagen tillser att eldistributionsledningar är tillförlitliga och tillräckliga inom Ekerö kommun och ge dessa de förutsättningar och information som krävs för att tillse hög leveranssäkerhet	Antal oaviserade elavbrott jämfört med riksgenomsnitt	Löpande	Inom ram	Kommunstyrelsen
Ta fram rutiner för att säkerställa att mark för transformatorstationer och andra nödvändiga tekniska anläggningar för energiförsörjning vid detaljplaneläggning	Framtagna rutiner	2022	Inom ram	Kommunstyrelsen
Samhällsviktiga verksamheter ¹ ska säkras med reservkraft	Andel samhällsviktiga verksamheter med reservkraft	Löpande	Kräver utökade resurser	Kommunstyrelsen

¹ Med samhällsviktig verksamhet avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Säkerhetsenheten bedömer vilka verksamheter som ska räknas som samhällsviktiga i Ekerö kommun.

